TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Danh xưng tự phong và năng lực học thuật

ISSN: 2734-9195 08:30 23/11/2026

Điều khẳng định vị thế của một nhà nghiên cứu không phải là danh xưng họ lựa chọn, mà chính là chất lượng, chiều sâu và giá trị đóng góp của những công trình họ thực hiện.

Trong những năm gần đây, cùng với sự phát triển của các nền tảng truyền thông và xuất bản trực tuyến, ngày càng xuất hiện nhiều tác giả tự giới thiệu mình là "nhà nghiên cứu", "nhà nghiên cứu độc lập" và nhiều danh xưng học hàm, học vị kèm theo danh xưng giáo phẩm (đối với một số người tu hành.

Các danh xưng và tự xưng không sai về mặt ngôn ngữ, nhưng việc sử dụng danh xưng học thuật có trở nên quá dễ dàng, chủ quan và tự mãn?

Trước hết, cần khẳng định rằng nghiên cứu độc lập là hình thức hoạt động học thuật chính đáng. Một người không nhất thiết phải làm việc tại trường đại học, viện nghiên cứu hay sở hữu học hàm, học vị cao mới có thể trở thành nhà nghiên cứu độc lập.

Trong môi trường học thuật quốc tế, *Independent Researcher* thường được sử dụng để chỉ những người tiến hành nghiên cứu mà không trực thuộc một cơ sở học thuật cụ thể.



Danh xưng có thể được viết trên bảng tên, nhưng giá trị của một nhà nghiên cứu phải được chứng minh bằng
những gì người ấy thực sự nghiên cứu và đóng góp.

Tuy nhiên, độc lập về tổ chức không đồng nghĩa với việc được miễn trừ những yêu cầu về chuyên môn. Cũng không thể hiểu rằng chỉ cần quan tâm đến Phật giáo, thường xuyên viết bài, dịch thuật, tổng hợp tài liệu hoặc cộng tác với một vài cơ quan báo chí là có thể mặc nhiên sử dụng danh xưng nhà nghiên cứu Phật học.

Nghiên cứu Phật học là lĩnh vực có phạm vi rộng, đòi hỏi nền tảng tri thức chuyên ngành, năng lực tiếp cận và xử lý tư liệu, phương pháp nghiên cứu, khả năng phân tích, đối chiếu và phản biện. Một công trình nghiên cứu có giá trị không chỉ dừng lại ở việc trình bày những hiểu biết về giáo lý hay thuật lại các sự kiện Phật giáo, mà cần thể hiện được câu hỏi nghiên cứu, cơ sở tư liệu, phương pháp tiếp cận và những đóng góp tri thức nhất định.

Bởi vậy, tư cách một nhà nghiên cứu độc lập không nên chỉ được xác lập bằng lời tự giới thiệu. Điều quan trọng hơn là hồ sơ hoạt động nghiên cứu, chất lượng công trình, tính liên tục trong hướng nghiên cứu và khả năng tham gia đối thoại học thuật. Sự ghi nhận của cộng đồng chuyên môn, thông qua phản biện, trao đổi và đánh giá công trình, cũng là phương diện có ý nghĩa.

Một vấn đề khác cần được phân biệt là viết về Phật giáo và nghiên cứu Phật học không hoàn toàn đồng nhất. Những bài viết cảm nhận, tản văn, giới thiệu phong tục, văn hóa, lịch sử hay hoạt động Phật sự, thậm chí bài có tính chất nghiên cứu đều có giá trị riêng và góp phần làm phong phú đời sống Phật giáo. Tuy

nhiên, không phải mọi bài viết thuộc những lĩnh vực này đều là sản phẩm nghiên cứu chuyên ngành. Vì vậy, việc gắn danh xưng nghiên cứu học thuật với tác giả phải có sự cân nhắc tương xứng.

Đối với các cơ quan báo chí, tạp chí chuyên ngành, đây cũng là vấn đề đáng lưu tâm trong công tác biên tập. Việc giới thiệu tác giả cần bảo đảm tính chính xác, phù hợp với chuyên môn và tư cách thực tế, tránh mặc nhiên sử dụng những danh xưng do người viết tự "phong" mà chưa có căn cứ xác minh. Điều đó không nhằm tạo ra rào cản đối với những người nghiên cứu ngoài hệ thống học thuật chính quy, mà ngược lại, góp phần bảo vệ giá trị của nghiên cứu độc lập chân chính.

Trong bối cảnh tri thức Phật học ngày càng được chia sẻ rộng rãi, cơ hội tham gia nghiên cứu không còn giới hạn trong những thiết chế truyền thống. Đây là tín hiệu tích cực. Tuy nhiên, sự cởi mở về cơ hội tiếp cận tri thức cần đi cùng sự nghiêm túc về phương pháp và chuẩn mực học thuật.

Danh xưng có thể được tự giới thiệu, nhưng uy tín học thuật không thể chỉ được tạo dựng bằng một dòng chữ tự xưng. Sau cùng, điều khẳng định vị thế của một nhà nghiên cứu không phải là danh xưng mà chính là chất lượng, chiều sâu và giá trị đóng góp của những công trình họ thực hiện.

Tác giả: **Thường Nguyên**

**Ghi chú: Bài viết thể hiện góc nhìn, cách hành văn và lập luận riêng của tác giả.*